

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4220/2019
06.11.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Радмила Вујичић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Војислав Јововић, адвокат из ..., ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 150/19 од 14.03.2019. године, у седници одржаној 06.11.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 150/19 од 14.03.2019. године у делу којим је потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П2 1154/16 од 25.05.2018. године у ставовима првом и другом изреке.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 150/19 од 14.03.2019. године у делу којим је потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П2 1154/16 од 25.05.2018. године у ставу трећем и четвртном изреке и пресуда Трећег основног суда у Београду П2 1154/16 од 25.05.2018. године у ставу трећем и четвртном изреке и предмет у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П2 1154/16 од 25.05.2018. године, ставом првим изреке, малолетна деца парничних странака ВВ рођена ... године у ..., ГГ рођена ... године у ... и ДД рођен ... године у ... поверени су тужиоцу као оцу који ће родитељско право вршити самостално чиме је измењена пресуда Основног суда у Новом Саду, Судска јединица у Врбасу П2 776/11 од 30.06.2011. године у ставу другом изреке. Ставом другим изреке, обавезана је тужена као мајка да на име свог доприноса за издржавање малолетне деце плаћа месечно по 4.000,00 динара сваком, укупно 12.000,00 динара на начин ближе описан у том делу изреке и тиме је измењена пресуда Основног суда у Новом Саду, Судска јединица у Врбасу П2 776/11 од 30.06.2011. године у ставу четвртном изреке. Ставом трећим изреке, уређен је начин одржавања личних односа малолетне деце са мајком, тако што ће мајка да преузима и враћа децу испред куће у којој живе са оцем сваког државног и верског празника у складу са Законом о државним и верским празницима Републике Србије и сваки зимски распуст, јули месец током летњег распуста виђање ће се одвијати без присуства мајчиног партнера ЂЂ, деца и мајка могу да контактирају телефонским разговорима или путем

скајпа понедељком, средом, петком и недељом у времену од 19,00 часова до 21,00 часова, најмање у трајању од 15 до 20 минута чиме је измењена пресуда Основног суда у Новом Саду, Судска јединица у Врбасу П2 776/11 од 30.06.2011. године у ставу другом изреке. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 150/19 од 14.03.2019. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужена је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Основног суда у Новом Саду, Судска јединица у Врбасу П2 776/11 од 30.06.2011. године ставом првим изреке, разведен је брак између тужиоца и тужене. Ставом другим изреке, њихова малолетна деца поверена су мајци на самостално вршење родитељског права. Ставом трећим изреке, уређен је начин одржавања личних односа деци са оцем. Ставом четвртим изреке, обавезан је отац да на име свог доприноса за издржавање деце плаћа износ од по 3.000,00 динара месечно, укупно 9.000,00 динара месечно почев од подношења тужбе па убудуће, док за то постоје законски услови или док се одлука не измени у преосталом делу од досуђених по 3.000,00 динара до тражених по 5.000,00 динара захтев за издржавање је одбијен. Према налазу и мишљењу Градског центра за социјални рад Одељење ..., деца су дошла да бораве код оца у ... у току летњег распуста 2016. године по завршетку школске године. Тада је отац од деце сазнао да је мајка у емотивној вези са човеком који живи и ради у Црној Гори, да су их мајка и њен емотивни партнер физички кажњавали, да су се током боравка у Црној Гори лоше понашали према њима и нису их адекватно хранили. Отац је требало да врати децу мајци пред почетак школске године Мајка је саопштила оцу да је одлучила да са децом напусти Србију и одсели се у Црну Гору са чим се отац није сложио. Родитељи су се договорили да деца пођу у школу у ..., тако да су остала код оца, а приликом иселјавања мајке из куће своје мајке, дечје ствари и намештај је пребачен код оца који је девојчице уписао у основну школу у ... у ... и ... разред. У разговору са девојчицама у просторијама Центра, обе су се изјасниле да желе да остану да живе код оца, да им је са њим лепо, а да мајка на њих стално виче, да их њен дечко не воли и да их удара, те да не желе да живе у Црној Гори. У међувремену је дошло до конфликта између родитеља, па је мајка одвела ВВ у ... на лекарску контролу, али је није вратила оцу по договору, због чега је ВВ изостала из школе. Отац се са децом преселио у изнајмљену кућу која је у бољем стању. Мајка је тврдила да се није сагласила да се деца упишу у другу школу. Она се са партнером ЂЂ преселила у ..., а са децом се повремено чула преко телефона. Родитељи су се договорили да деца дођу на море током летњег распуста 2017. године код мајке, где су остала дуже од договореног времена. Према извештају надлежног Центра за социјални рад Црне Горе мајка са партнером живи у

изнајмљеном стану у ... који се састоји од четири собе, кухиње и купатила и опремљен је неопходним елементима за функционисање породице. Мајка се још није запослила, а партнер јесте. Мајци се деца могу доделити на даљу бригу и васпитање. Приликом поновног разговора са децом у просторијама Градског центра за социјални рад у Београду Одељење ..., деца су описала нову кућу у којој живе са оцем у којој су срећна и задовољна. Мал. ДД је пошао у ... и свиђа му се. Деца су описала плаже на које су ишли, људе са којима су боравили, децу са којом су се дружили. Разговор је текао опуштено све док деца нису упитана да ли би волела да сваки распуст проведе код мајке. У том тренутку мал. ГГ се расплакала и навела да не жели да одлази код мајке у ..., да жели да живи код оца, да су се током њиховог боравка мајка и њен партнер свађали око њих, да је партнер тукао мајку због чега је ВВ добила напад гушења, да се ГГ уплашила и за мајку и за сестру, да је тог дана мајчин партнер пио пиво цео дан, наљутио се на мајку зато што га је оставила са њима на плажи, да је тукао мајку два пута и шутнуо је. О свему овоме мајка и партнер су им рекли да не причају никоме ништа, па нису рекле ни оцу. Мишљење Градског центра за социјални рад Одељење ... је да се отац адекватно брине о деци, сарађује са Центром, прихвата њихове сугестије, у његовом психосоцијалном статусу нема елемената који би га онемогућавали да на адекватан начин брине о деци, има велику помоћ и подршку од своје мајке у бризи око деце, уложио је напор и унапредио стамбене услове у којима деца живе, деца су више пута исказала жељу да остану да живе код њега и изричито су у ставу да не желе да живе у Црној Гори, постоји сумња да су деца код мајке присуствовала два пута насилничком понашању партнера према мајци чиме су индиректно претрпела насиље. Процена стручног тима да је ГГ страх због сестриног гушења и страх за мајчину сигурност аутентичан. Из извештаја школе произлази да се отац адекватно брине о деци (обучена су у складу са временским приликама, успешно савладавају градиво, имају неопходне уџбенике и прибор, уклопљени су у вршњачку групу). У најбољем интересу деце је да се повере оцу на самостално вршење родитељског права, а модел виђања деце са родитељем са којим не живе треба уредити тако да се мајка обавезе да децу виђа на тај начин што ће долазити у Београд или у ... код бабе по мајци и ту их виђати, док се не утврди насиље у породици од стране партнера према њој, односно до окончања поступка од стране надлежне службе у Црној Гори.. Деца од јуна 2017. године живе са оцем, бабом по оцу и стрицем у изнајмљеној кући у ..., коју је отац реновирао и намерава да је купи. И до тада су живели у ... али у другој изнајмљеној лошијој кући. Кућа у којој живе има површину од 140м², шест соба, отац је доградио део терасе, кућа има велико двориште у ком се налази помоћна зграда у којој се отац бави израдом лиснатог смрзнутог теста сам, а понекад му помаже и баба по оцу која се бави баштом. По договору са власником куће због новца у износу од 80.000,00 динара који је уложио у реновирање куће, отац не плаћа закупнину осам месеци, односно до фебруара 2018. године када очекује да ће кућу купити. За утрошену електричну енергију плаћа 10.000,00 динара месечно, за извршене комуналне услуге, интернет и кабловску телевизију 5.000,00 динара, за грејање 60.000,00 динара по сезони, за исхрану 25.000,00 динара месечно, воће не купују јер имају сезонско воће. Књиге за ГГ коштале су 20.000,00 динара, за ВВ 7.500,00 динара, девојчице тренирају одбојку што кошта 2.200,00 динара месечно, биле су на рекреативној настави што укупно кошта 40.000,00 динара, ДД тренира фудбал што кошта 2.500,00 динара месечно, патике за децу 10.000,00 динара, зими се купују јакне, зимске панталоне, тренерке, доњи веш за шта је потребно 50.000,00 динара. Деца су доброг здравља, отац остварује зараду од 65.000,00 динара месечно и од израде лиснатог теста заради 60.000,00 динара месечно.

Баба по оцу прима пензију од 19.800,00 динара месечно, а стриц остварује зараду у износу од 40.000,00 динара месечно.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су одлучили да се измени одлука о самосталном вршењу родитељског права и одлучили о висини доприноса мајке у издржавању малолетне деце.

Оцењујући промењене околности, да деца од јуна 2016. године живе са оцем, да се мајка преселила у Црну Гору, да је боравак са мајком и њеним партнером оставио лош утисак на децу, да су деца била изричита да желе да живе са оцем који је по мишљењу Центра за социјални рад подобан за самостално вршење родитељског права, нижестепени судови су правилно применили чл. 6. и 266. став 1. Породичног закона када је децу поверио на самостално вршење родитељског права оцу. Уважавајући мишљење органа старатељства које је дато на основу свеобухватне процене целокупне породичне динамике и у складу са правилима струке, с обзиром на жеље и осећања малолетне деце старости ... и ... година, капацитете родитеља да на адекватан начин задовоље те потребе – васпитне, у вези становања, исхране, одевања, здравствене бриге, образовања и друге потребе, те емотивну приврженост и блискост малолетне деце према сваком од родитеља, нижестепени судови су нашли да су се стекли услови за измену одлуке о вршењу родитељског права, због чега је на основу члана 77. став 3. Породичног закона таква одлука и донета.

Одлука о издржавању малолетне деце донета је правилном применом чл. 154, 160. и 162. Породичног закона имајући у виду да су се парничне странке током поступка сагласиле да допринос тужене у издржавању треба да буде у износу од 12.000,00 динара, а у складу са потребама које су правилно одмерене од стране нижестепених судова, при чему је суд имао у виду и минималну суму издржавања у смислу члана 160. став 4. Породичног закона.

Основано се у ревизији указује да је одлука о начину одржавања личних односа донета уз погрешну примену материјалног права.

Право малолетне деце да одржавају односе са родитељем са којим не живе одређено је чл. 6. и 61. Породичног закона као и Конвенцијом о правима детета. При одређивању одржавања личних односа судови су дужни да узму у обзир све околности случаја и да начин одржавања личних односа одреде тако да он буде у најбољем интересу детета, односно да им такав начин пружи могућност да на најбољи могући начин проведу квалитетно време са родитељем са којим не живе. Подразумева се да се такав начин одржавања личних односа одвија у нормалним животним условима без било какве врсте стреса или страха за себе или родитеља са којим проводе време.

У конкретном случају, нижестепени судови су одлуку о одржавању личних односа донели на другачији начин од оног који је предложио Центар за социјални рад. Наиме, према мишљењу Центра за социјални рад виђање деце са родитељем са којим не живе треба уредити тако да се мајка обавезе да децу виђа на тај начин што ће долазити у Београд или ... код бабе по мајци и ту их виђати, док се не утврди насиље у породици од стране партнера према мајци односно до окончања поступка од стране надлежних служби у Црној Гори. Без обзира на овако дато мишљење, нижестепени

судови су одлучили да се виђање деце одвија без присуства мајчиног партнера, при чему није одређено место виђања деце.

Основано се у ревизији указује да су у овом делу нижестепене пресуде донете уз погрешну примену материјалног права, због чега је и чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, да мајка живи са својим партнером у Црној Гори, у поступку је остало неразјашњено место одржавања личних односа (да ли је то Србија или Црна Гора). Поред тога, ако је по наводима мајке немогуће да се одржавање личних односа одвија без њеног партнера, кога деца нису прихватила, и за кога постоји сумња да је вршио насиље, у поступку пред нижестепеним судовима је било потребно расправити да ли ће се овакав начин одвијати под надзором или у просторијама Центра за социјални рад, а све имајући у виду најбољи интерес деце.

У поновном поступку, првостепени суд ће имати у виду примедбе из овог решења и донети нову одлуку.

Како одлука о трошковима поступка зависи од исхода одлуке о главној ствари, то је и она укинута.

На основу члана 414. и члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа
судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић